

Tillsynsrapport små verkstäder 2021

Foto taget hos Meca Västberga av Anna Vestman

Innehåll

Sammanfattning	2
1 Beskrivning av tillsynen	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte och mål under år 2021	4
1.3 Genomförande och metod	4
1.4 Deltagare i tillsynen	4
1.5 Avgifter	5
2 Resultat från tillsynen	5
Tabell 1. Besökta verksamheter och resultat	7
Tabell 2. Jämförelse av resultat från olika tillsynsår	7
3 Slutsatser och åtgärder	8

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har under 2021 bedrivit en mycket begränsad tillsyn över små verkstäder på grund av pandemin och personalbrist. Till kategorin småverkstad räknas exempelvis fordonsverkstäder, små fordonstvättar, mekaniska verkstäder, däckverkstäder och maskinuthyrningsfirmor. De små verkstäderna är inte anmälningspliktiga enligt miljöbalken.

Antalet små verkstäder i Stockholm uppskattas uppgå till ungefär 500. Totalt sett har tillsynen under år 2021 omfattat 14 verkstäder. Tillsynens fokus har legat på avfalls- och kemikaliehanteringen, vilket också fastställdes i 2021 års tillsynsplan. Verksamheter med lösningsmedelsförbrukning, fordonstvätt eller där klagomål förekommit har prioriterats. Vidare har tillsynen också omfattat två fastighetsägare som uppgetts ha ansvar för oljeavskiljare kopplade till de inspekterade verkstäderna. Förfrågningar om ansvar, redovisning av tömning etc. ställs normalt via brev eller e-post.

Inom ramen för tillsynen har sex nya företag påträffats. Förvaltningen kunde även konstatera att fyra verksamheter hade upphört och de kunde avregistreras ur förvaltningens ärendehanteringssystem.

De noterade bristerna var:

- Behållare med farligt avfall saknar märkning om innehåll, 7 % (brister hos 1 av 14 besökta verksamheter)
- Kemikalier förvaras så att det finns risk för att spill/läckage når avlopps- eller dagvattenbrunn eller oskyddad mark, 14 % (brister hos 2 av 14 besökta verksamheter)
- Farligt avfall förvaras så att det finns risk för att spill/läckage når avlopps- eller dagvattenbrunn eller

oskyddad mark, 7 % (brister hos 1 av 14 besökta verksamheter)

Hos de verkstäder som har oljeavskiljare upptäcktes att två av avskiljarna saknade larm.

Många av bristerna rättas till direkt vid inspektionen eller så redovisar verksamhetsutövarna sina åtgärder genom exempelvis fotografier som skickas in via e-post. Handläggningen avslutas när bristerna är åtgärdade.

De verksamheter som ingått i tidigare års tillsynsinsatser (9 st, 64 %) har generellt bättre kunskap om hantering av kemikalier och avfall än de som aldrig tidigare inspekterats. Jämförelser mellan åren ska dock göras med försiktighet då olika verksamheter besöks varje år men den generella trenden under de senaste åren är att antalet konstaterade brister stadigt sjunker. Den sammantagna bedömningen är att regelbunden tillsyn med platsbesök är nödvändig för att minska risken för påverkan på miljön.

Målsättningen för år 2021 var att besöka 70 - 90 små verkstäder och 14 inspektioner genomfördes. Samhällsspridningen av covid-19 påverkade tillsynen på så vis att förvaltningen under delar av året valde att inte gå ut till småverkstäder samt att det var personalbrist under delar av 2021. Tillsynen av småverkstäder påverkades av covid-pandemin även under 2020. Då besöktes 45 av planerade 70-90 verksamheter. I miljöförvaltningens planering är tillsynsintervallet för en verkstad ungefär 5-6 år. Det bedöms vara ett lämpligt intervall för mindre verksamheter. Förvaltningen har inte planerat en utökad tillsyn av småverkstäder under 2022 utan ambitionen är att besöka 70-90 verksamheter. Fokus för tillsynen 2022 bör bland annat vara att fånga in de nya verksamheter som dyker upp eftersom förvaltningens erfarenhet är att inspektioner gör störst miljönytta hos de som aldrig tidigare besökts. Förvaltningens sammanvägda bedömning är att tillsynsintervallet på 5-6 år trots allt kommer att kunna hållas med något enstaka undantag mot bakgrund av antalet utförda inspektioner tidigare år samt ägarskiftet och konkurser inom branschen.

Som ett resultat av rapportens slutsatser kommer små verkstäder att vara ett fortsatt prioriterat tillsynsområde.

1 Beskrivning av tillsynen

1.1 Bakgrund

Stockholm har uppskattningsvis ca 500 små verkstäder. Det rör sig om mestadels mekaniska verkstäder och fordonsverkstäder.

Målsättningen är att dessa ska få ett tillsynsbesök ungefär vart femte år. För att klara det är målsättningen att göra 70 - 90 inspektioner årligen. Tillsynen är en del av förvaltningens löpande kontroll av

miljöfarlig verksamhet och en fortsättning på tidigare års tillsynsinsatser riktade mot små verkstäder.

1.2 Syfte och mål under år 2021

- Kontrollera att miljöbalkens bestämmelser följs på mindre verkstäder med tonvikt på farligt avfall och kemikalier.
- Förbättra egenkontrollen för hantering och förvaring av farligt avfall och kemikalier genom att inspektera och dela ut skriftlig information. På så sätt kan riskerna för utsläpp till luft, mark och vatten minska.
- Granska lösningsmedelshantering hos små verkstäder som utför lackering.
- Fortsatt inventering för att hitta tidigare okända verksamheter och uppdatera förvaltningens ärendehanteringssystem Ecos med dessa. På motsvarande sätt ta bort små verkstäder vars verksamhet upphört.
- Säkerställa likabehandling av branschens verksamhetsutövare genom att kontrollera att klassningen för fast avgift respektive timavgift är korrekt.

1.3 Genomförande och metod

Tillsynen under 2021 har inte varit inriktad på något speciellt geografiskt område. Verksamheter med lösningsmedelsförbrukning, fordonstvätt och verksamheter där klagomål förekommit har prioriterats. Urvalet grundas på bedömningen att den typen av verksamheter har, eller riskera ha, störst miljöpåverkan. Verksamheter som ligger i anslutning till dessa objekt har också besökts. Tillsyn har också bedrivs mot fastighetsägare som haft ansvar för oljeavskiljare kopplade till de inspekterade verkstäderna.

Inspektionerna genomfördes som såväl oanmälda som föranmälda besök och tillsynen har utgått från en checklista. Nya verksamheter upptäcktes genom dörrknackning, sökningar på nätet (däribland Eniro.se och Reco.se), tips från allmänheten och andra verksamhetsutövare. Efter genomgång av verksamheten presenterades resultatet för platsansvarige och eventuella åtgärder av brister diskuterades. Inspektionsprotokoll har skickats eller lämnats på plats vid varje besök där en fullständig inspektion kunde genomföras. Verksamheter med förannonserade inspektioner får ta del av förvaltningens checklista och kan då i förväg se vilka frågor som kommer att tas upp.

Totalt sett har tillsynen omfattat 14 verksamheter och två fastighetsägare.

1.4 Deltagare i tillsynen

Tillsynen har genomförts av Anna Vestman, Anneli Johansson och William Morlin på avdelningen Plan och miljö, miljöförvaltningen.

1.5 Avgifter

Tillsynen finansieras med timavgifter. Normalt sett tar det ca tre timmar att handlägga ett ärende där en verkstad inspekteras. För verksamheter med brister som kräver uppföljande kontakter och mer nedlagd tid blir avgiften således större än för verksamheter som har god ordning.

2 Resultat från tillsynen

Storleken på verksamheterna inom tillsynen har varierat mellan en och fem anställda. Samtliga verksamheter hanterar, i varierande omfattning, kemikalier och/eller farligt avfall.

Tillsyn har utförts på fem verksamheter som miljöförvaltningen inte tidigare besökt. Det konstaterades även att sex företag har upphört och de kunde avregistreras i förvaltningens ärendehanteringssystem. Det går åt mycket tid till registervården och det är därför en betydande del av den sammantagna tiden för branschen. I och med att verksamheterna inte behöver anmäla när de lägger ner/flyttar, är det upp till miljöförvaltningen att se till att registret så långt möjligt speglar verkligheten.

Ett av syftena med tillsynen är att säkerställa att företag med samma verksamhet och med samma omfattning behandlas lika. Det innebär bl.a. att förvaltningen försöker fånga upp företag vars verksamhet ska omfattas av fast årlig avgift enligt miljöbalkstaxan. Som ett resultat av 2021 års tillsyn kommer en av verksamheterna att omfattas av fast årlig avgift.

Alla verksamheter som besöktes under året är bil-/fordonsverkstäder. Två företag har tvätt/rekonditionering som huvudverksamhet. De som utför färre än 2000 biltvättar/år är inte aktuella för fast årlig avgift. Lackering utförs av en verksamhet.

De vanligaste bristerna var att kemikalier förvarades på ett sådant sätt att eventuellt spill eller läckage kunde nå mark eller golvbrunn. 14 % (2 av 14) verksamheter fick anmärkningar om detta. Det var lika vanligt att oljeavskiljare sköttes på ett bristfälligt sätt. I dessa fall rörde det sig om att larm saknades.

Förvaltningen har öppnat två ärenden gentemot fastighetsägare där verkstadsföretagen uppgivit att ansvaret för oljeavskiljaren inte ligger på dem själva.

Många av bristerna är avhjälpna när denna rapport skrivs. Verksamhetsutövarna har informerats om sitt ansvar för sin verksamhet genom egenkontroll.

Resultatet av 2021 års tillsyn finns sammanställt i tabell 1. Markeringen X innebär att verksamheten fått ett påpekande eller en anmärkning under aktuell rubrik.

I tabell 2 finns en sammanställning av resultaten från elva års tillsyn av små verkstäder. Resultatet för år 2017 har, till skillnad från övriga år, inkluderat både lindrigare och allvarligare brister. Dessutom är resultatet från år 2021 baserat på ett väldigt litet underlag. I och med att det är olika verksamheter som besöks är det inte möjligt/lämpligt att dra några långtgående slutsatser baserat på dessa tio års resultat men den övergripande trenden är dock att bristerna blir färre.

Tabell 1. Besökta verksamheter och resultat

Objektsnamn	Brister i märkning av farligt avfall	Brister i förvaring av farligt avfall	Brister i förvaring av kemikalier	Brister i skötsel av oljeavskiljare	Ansvar för skötsel av oljeavskiljare
Bil+ Bromma					
Brav Bilservice					VU
Autoteam Mekonomen					?
AR-Bil					VU
Auto Surbrunn					
Bonden Motor AB				?	FÄ
Euromaster Kungsholmen				X	VU
Meca Västberga Autoservice		X	X		FÄ
Postbilsverkstan Stockholm					FÄ
Skrapan Bilservice/Sofa Bil Taxi & Service					VU
Tensta City Bilvård	X				VU
Tyska Bil				X	VU
Sams car tekniker					VU
Sandströms Västberga					VU

VU = Verksamhetsutövare

FÄ = Fastighetsägare

? = Frågan ej färdigutredd

Tabell 2. Jämförelse av resultat från olika tillsynsår

Tillsynsår	Brister i märkning av farligt avfall (%)	Brister i förvaring av farligt avfall (%)	Brister i förvaring av kemikalier (%)	Brister i skötsel av oljeavskiljare (%)
2010	35	21	40	20
2011	42	15	37	29
2012	17	10	10	29
2014	35	15	17	25
2015	33	12	20	38
2016	14	2	9	25
2017	32	23	36	39
2018	28	14	20	26
2019	16	5	4	14
2020	16	17	17	11
2021	7	7	14	14

* för 2017 har både lindrigare och allvarigare brister tagits med i resultatet och resultatet från 2021 är baserat på ett begränsat underlag

3 Slutsatser och åtgärder

Verksamheterna som besökts är i de flesta fall små men alla hanterar kemikalier och farligt avfall. Vissa har brister i sin hantering av kemikalier, farligt avfall samt skötseln av oljeavskiljaren. Egenkontrollen är i dessa fall otillräcklig men bristerna i egenkontrollen och i hantering/förvaring är i de flesta fall enkla att rätta till.

Det är oklart hur stora mängder kemikalier och farligt avfall som verkstäderna i Stockholm tillsammans hanterar årligen, men det är betydande mängder. Riskerna för påverkan på miljön genom läckage och andra utsläpp är stor. För att förebygga detta måste förvaringen ske på ett betryggande sätt.

Majoriteten (64 %) av de besökta verksamheterna har ingått i tidigare års tillsynsinsatser. Förvaltningen har kunnat se att kunskapen om hur kemikalier och avfall ska hanteras, överlag var lite bättre där än hos de som inte inspekterats tidigare.

Många av verkstäderna, främst bilverkstäder, är små och konjunktur känsliga företag. Det gör att den information som tillsynsmyndigheten kan bidra med vid en inspektion ofta försvinner vid ägarbyte. Regelbunden tillsyn med platsbesök är därför nödvändiga för att minska risken för påverkan på miljön.

I tabell 2 redovisas en jämförelse av resultaten från elva tillsynsår. (År 2013 sammanställdes inte småverkstadstillsynen i en rapport pga. andra prioriteringar). Jämförelsen visar att resultaten varierar mellan åren, vilket är helt naturligt eftersom det är olika verksamheter som besökts. Sammansättningen av verksamheter har också varierat mellan tillsynsåren. Tendensen har dock varit att de flesta bristerna minskat sedan 2010. I siffrorna för år 2017 har, till skillnad från tidigare och efterföljande år, samtliga typer av brister (både ”påpekanden” och ”anmärkningar”) tagits med i redovisningen och siffrorna för år 2021 är baserade på ett begränsat underlag. Det här gör att siffrorna inte är helt jämförbara mellan åren.

Antalet verkstäder i Stockholm som inte inspekterats de senaste åren är fortfarande stort och därför kommer motsvarande tillsyn att bedrivas även i fortsättningen. Målsättningen är att ca 70-90 små verksamheter ska besökas per år vilket gör att tillsynsintervallet för en verkstad blir ungefär 5-6 år. Detta tillsynsintervall är lämpligt för mindre verksamheter.

Resultatet från denna tillsynsinsats delges deltagande verksamheter, SVOA samt branschföreningar som Motorbranschens riksförbund, Sveriges Fordonsverkstäders Förening, Motormännens Riksförbund, Däckspecialisternas Riksförbund och Däckbranschen Sverige.